

Halászati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

V. évfolyam

2004/
Október

A Haltermelők Országos Szövetsége
és Terméktanácsa információs és marketing hírlevele

Kár, kár, vidrakár

Gera Pál, az Alapítvány a Vidrákért ügyvezető igazgatója évek óta azon dolgozik, hogy a vidra okozta tógazdasági károk hiteles felmérése megtörténjen, hiszen ez adhat alapot a konfliktusok kezeléséhez. Ma már senki nem vitatja, hogy a természetvédelem, a halászat és a horgászat szoros kapcsolatban áll egymással, s ennek következtében a vidra is, mint a természet egyik aktív szereplője, része e tevékenységnek. S hogy a kérdésben még inkább közeledjenek az álláspontok, Gera Pál egy fórumot hívott össze a Fővárosi Állat- és Növénykert Barlangtermébe, szeptember 10-én. Dr. Bogsch Ilma, az Állatkert főigazgatójának köszöntője után négy előadás hangzott el, amelyet érdekes vita és hozzászólás követett.

Dr. Orosz Sándor, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa igazgatója a megállapodásos természetvédelem előnyeiről szólva kijelentette, hogy valójában ilyen megállapodás nem létezik. Sajnálatos, hogy a 21. században sem mondhatjuk, hogy konszenzus van a természetvédelem és az emberi élőhely védelem között. Még mindig két szélsőséges nézet az uralgó. Az egyik szerint az ember mindent megtehet, míg a másik azt hangsúlyozza, hogy tisztünk megvédeni az embert. Az igazgató szerint – aki az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának az alelnöke is – az arany középutat kell(ene) megtalálni.

A megállapodásos természetvédelem definíciója az lehet, hogy az adott természetvédelmi elem, terület környékén élő emberek egyetértenek a megvédekezésben és tesznek is érte. Jelenleg azonban az érdekek harca folyik, nincs jogkövető magatartás, de a jogi keret sem teljes. Lassan hét éve, hogy a természetvédelmi törvény végrehajtási utasítása nem jelent meg, amely egyértelműen a pénz hiányából adódik. Mondhatjuk úgy is, hogy pénzügyi okok hátráltatják a kibontakozást, a konszenzus létrejöttét. Miután hazánk már tagja az Európai Uniónak, és ott az agrár-környezetvédelmi tevékenységet jelentős mértékben támogatják – minden magyar forinthoz négy uniós „forint” nyerhető el támogatással – esély van arra, hogy a jelenlegi helyzet megváltozzon. Az agrár-környezetvédelmi programnak még csupán a négy alaprendelete jelent meg (erről terjedelmes cikket olvashatnak e lapszámunk 2–3. oldalán), de már

dolgoznak a további rendeleteken. Ha ezek a rendelkezések is megjelennek, alapot adhatnak a természetvédelem, a halászat, a horgászat vitás kérdéseinek elsimításához.

Gorda Sándor, a Halászati és Öntözési Kutatóintézet munkatársa azokról a kutatási eredményekről beszélt, amelyek során a vidrák okozta kártétel speciális vonatkozásait kutatták az elismert pontyfajtát tenyésztő tógazdaságokban. Tény, hogy a vidra nem válogatós, ha éhes, így nem szelektálja az ennyivalót abból a szempontból sem, hogy mennyire értékes genetikai állományról van szó. Szerencsére még nem sikerült a vidráknak egyetlen egy olyan példányt sem elpusztítani, amelynek pótolhatatlan értéke lenne. De ez nem jelenti azt, hogy ne kellene ellene védekezni. Am az is elhangzott, hogy a vidrát nem szabad elenséggként kezelni, hiszen a vidra a természet része, így ő is megérdemli a védelmet.

Nechay Gábor „A vidra – 25 év tapasztalatai a vidravédelemről” című előadásában – a személyes élményekkel gazdagítva – arról beszélt, hogy milyen társadalmi magatartás alakult ki a vidrákkal szemben. A vidraállomány hosszútávú fenntartását és a természetvédelem tekintélyét (komolyságát, presztízsét) is a legjobban szolgáló eljárásnak tartja ma is az előadó a 80-as években és a 90-es évek elején bevált eljárást. A kár, kárrendezési régi ügy. Valóban szükség van megfelelő kárrendezési eljárás közös rögzítésére olyan esetekben, amikor nincs más megoldás. Ehhez ma már itthon is vannak objektív táplálkozásvizsgálatok (Kemenesné és Jomágy, Lánszki József, Nagy

Tartalom:

Az NVT halastavi gazdálkodást érintő célprogramjai	2
A spanyolok szeretik a halat	4
Tisza-parti halászlé-randevű	6
Fiatál és középkorú inyenck	
a fő halfogyasztók	8

Dénes). Tölgyesi György, hódmezővásárhelyi mérnök, saját kezdeményezéséből, lelkesen, olyan távérzékelő rendszert is kifejlesztett a 90-es évekre, amellyel szobából, éjszaka is megfigyelhető volt a vidra. (Akkoriban ez nagy dolog volt, mégsem tudtam elérni, hogy legalább a természetvédelem beszerezzen egyetlen készüléket. Ennyire már nem volt fontos a vidra). Ezek a mennyiségi kár becsléséhez is alapot nyújtanak.

A legfontosabb azonban a kölcsönös bizalom erősítése, egymás érveinek elfogadása, a nyílt, őszinte vita alapján tisztességes együttműködés kialakítása, mondta végzetül Nechay Gábor.

Az utolsó előadást Gera Pál tartotta, aki az alábbi állásfoglalást tette közzé.

Állásfoglalás

Az „Alapítvány a Vidrákért” szervezet által 2004. szeptember 10-re egybehívott természetvédelmi-halászati fórum résztvevői az alábbi közös állásfoglalást teszik annak reményében, hogy a jövőben valóban rendeződik a halastavak területén élő védett – és

(Folytatás a 8. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

Az NVT halastavi gazdálkodást érintő célprogramjai

Októbert írunk, a szakma elérkezett a „betakarítás”, azaz a lehalászás időszakába. A termésbecslések elvégzésével mindenki tudja, mit várhat a termelő tavaktól, de már a jövő termelésének mikéntjén gondolkodnak a halászok. A tervezés szempontjából lényeges kérdés az, hogy a tógazdaságok társadalmi érdekeket kiszolgáló tevékenységéhez mennyiben járul hozzá a központi költségvetés és az Európai Unió. Nagy várakozás előzte meg a halastavakat érintő agrár-környezetgazdálkodási célok megvalósításának támogatásáról szóló FVM rendelet kiadását, melynek végrehajtásával a halászati ágazat valóban beléphet az EU finanszírozási rendszerébe.

Szeptember első felében dr. Németh Imre földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter sajtótájékoztatót tartott, melyen ismertette a 131/2004 (IX. 11.) számú, „a Nemzeti Vidékfejlesztési Terv (NVT) alapján a központi költségvetés, valamint az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlege (EMOGA) társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételeinek általános szabályairól” szóló rendeletet. A jogszabály szerint kilenc rendelet megjelenése követi az általános feltételeket tartalmazót, melyek között elsőként szerepel az agrár-környezetgazdálkodási célok megvalósítását segítő támogatások megítélését szabályozó FVM rendelet. A miniszter újságírói kérdésre reagálva elmondta, hogy a kilenc rendelet folyamatos előkészítés alatt áll, azokat szeptember hónap folyamán aláírja és kihirdeti.

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa már a nyár folyamán felkészült arra, hogy tagjait tájékoztassa a lehetséges támogatások igénybevételeinek feltételeiről, és ennek érdekében figyelemmel kísérte a jogszabályok alakítását. A célok és a feladatok megismerésével két tájértekeztet megartását tartotta szükségesnek, még az őszi lehalászás kezdete előtt. Bár a fent említett rendelet teljes szövegét már közzétették a Magyar Mezőgazdaság folyóiratban, a tógazdákak érintő rendelet még csak szám nélkül ismertethető jelen írásunkban. Szeptember 22-én Szajolban, és 24-én Réti-majorban ismertettük a tagokkal a rendelet várható követelményeit és feltételrendszerét. A két rendezvényen csaknem száz tógazdaság képviselője vett részt, ezzel is jelezve az általános várakozást és reményeket a szabályozást alakítók felé.

A nem véglegesített rendeletről a következő tájékoztatást adta a szövetség a tagságának. Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok célja a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, a környezettudatos gazdálkodás és a fenntartha-

tó táj-használat kialakítása, és ennek függvényében a környezet állapotának javítása, valamint a gazdaságok életképességének és gazdasági hatékonyságának növelése a jelen rendelet alapján meghatározott célprogramok által előírt kötelezettségvállalások megvalósításával. A rendelkezés a következő célprogram csoportokat tartalmazza:

- a) szántóföldi agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- b) gyepgazdálkodási célprogram csoport,
- c) ültetvényekre vonatkozó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- d) vizes élőhelyekhez kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- e) kiegészítő agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport,
- f) extenzív állattartáshoz kapcsolódó agrár-környezetgazdálkodási célprogram csoport.

Általánosságban az a nyilvántartott (regisztrációs szám) természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet jogosult támogatásra, aki mezőgazdasági tevékenységet folytat (TEAOR 05.0. vagyis a halgazdálkodási tevékenység is) és ebből árbevétele is van, árbevételehányad megkötése nélkül. Az egyes célprogram csoportok speciális feltételeinek megfelelően. Gazdálkodásának folyamata megfelel a Helyes Gazdálkodási Gyakorlat (4/2004. FVM rendelet) követelményrendszerének a teljes gazdaságban, nem csak a halastavakon. Amennyiben a termelő nem tulajdonosa, hanem bérlője az adott területnek, akkor nyilatkoznia kell a haszonbérleti szerződés meglétéről, és mellékelnie kell a tulajdonos hozzájárulását a célprogramban foglalt kötelezettségek teljesítéséhez.

A programhoz való csatlakozás általános kötelezettségvállalással is jár mely szerint pl. évente agrár-környezetgazdálkodási képzésben kell részt venni. A programba be-

vitt területet a minimálisan kötelező öt év alatt csak egyszer lehet növelni, vagy csökkenteni, azt is csak a harmadik évig, öt százaléktól mértékig. Egyik célprogramból a másikba csak akkor lehet átvinni területet, ha a rendelet szerinti rangsor alapján a másik gazdálkodás követelményrendszere erősebb megkorlátásokat tartalmaz. Ezen kötelezettségek vállalása a jogosultságot is jelenti, tehát a kötelezettségek részbeni, vagy teljes átruházása a támogatáshoz való jog átadását vonja maga után.

A tógazdasági termelőket a vizes élőhelyekhez kapcsolódó intézkedés érinti első sorban, bár a többi célprogram csoporthoz is kapcsolódhatnak. Ez az intézkedés a következő célprogramokból áll:

- I. Extenzív halastavak fenntartása célprogram,
- II. Vizes élőhelyek létrehozása célprogramok,
 - a. Szántóföld átalakítása vizes élőhellyé célprogram,
 - b. Ívóhelyek kialakítása célprogram,
- III. Zsombékosok, mocsarak, lápok gondozása célprogram,
- IV. Nádgazdálkodási célprogram.

I. Extenzív halastavak fenntartása

A támogatás célja a biodiverzitás szempontjából fontos gazdálkodási rendszerek fenntartása (Ramsari Egyezmény, Natura 2000), valamint a táplálkozó és költőhelyek, szaporodóhelyek biztosítása rovarok, kétélűtűk és madarak számára.

A célprogramhoz csatlakozó termelőnek 203,92 euro (cca. 52 000 Ft) vissza nem térítendő területalapú támogatás jár hektáronként. Ennek feltétele minimum 1 ha-on folytatott halastavi termelés, olyan területen mely az ingatlan nyilvántartás szerint is halastó és érvényes vízjogi engedéllyel rendelkezik. A Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Program feltételrendszeréből a célprogram előírásai többet tartalmaznak, a feltételek enyhén szigorúbbá váltak. Részbe a madárriasztási terv, melyet az illetékes hatósággal jóvá kell hagyatni. A termelő tavakat minden év április 1-ig fel kell tölteni, ugyanakkor a technológiából eredő nyári vízszintingadozás nem lehet több 20 cm-nél. Ettől eltérni csak hatósági engedéllyel lehet, és megmaradt a tápanyagutánpótlás szabályozása is, a programba bevitt területeken csak szerves trágya alkalmazható.

A támogatás igénybevételének bejelentésekor harminc napnál nem régebbi tulajdoni lap másolatot (halastó művelési ág) illetve érvényes vízjogi engedélyt kell mellékelni. Ezeket túl a támogatandó területről a blokkterképeket is be kell nyújtani.

II. Vizes élőhelyek létrehozása

a. Szántóföld átalakítása vizes élőhellyé célprogram

A támogatás mértéke az így átalakított területen az első évben 317,65 euro/ha (cca. 81 000 Ft), a második évtől 133,33 euro/ha (cca. 34 000 Ft). Feltétel a minimálisan 0,5 ha egybefüggően bevitt terület és bizonyítani kell úrfotók alapján, hogy az, az elmúlt öt évben háromszor belvizes volt. Az ilyen földekről nem szabad mesterségesen elvezetni a vizet, a gyomtalanítást évente kétszeri kaszálással el kell végezni. Mindennemű trágyázás és vegyszeres kezelés tilos. Ha a termelő olyan területet kíván a célprogramhoz csatolni, ahol nádas vegetáció volt, ott a jövőbeni nádas kialakítását kell célként figyelembe venni.

b. Ivóhelyek kialakítása

Támogatott lehet az a termelő, aki olyan minimálisan 0,3 ha jól ápolt gyepek területet visz a programba, mely természetes tó, vagy folyó által közvetlenül, vagy közvetve időszakosan elárasztható. Negyven-hatvan centi vízborítást kell alkalmazni április-május hónap folyamán, de a területet június végéig le kell csapolni. A természetes szaporulatból származó halivadékok az elfolyó vízzel együtt fokozatosan el kell engedni, tehát a bevitt területen nem szabad halászni. A száraz időszakban kaszálás és legeltetés végezhető, de a vegyszeres növényvédelem és a trágyázás nem megengedett. A vízkormányzás műtárgyakkal is folytatható. Az igényelhető támogatás 117,65 euro/ha (cca. 30 000 Ft) lesz.

III. Zsombékosok, mocsarak, lápok gondozása célprogram

Legalább 0,5 ha méretű, tulajdoni lap szerint is mocsaras, lápos, zsombékos területtel lehet csatlakozni a programhoz, 101,96 euro/ha (cca. 26 000 Ft) támogatásért. A területéről mesterségesen nem szabad a vizet elvezetni, ugyanakkor tilos trágyázni és vegyszeresen védekezni. Legeltetni, kaszálni csak a száraz időszakban szabad. Kaszáláskor 15 cm-es tarlót kell hagyni és vadriasztó láncot kell alkalmazni.

IV. Nádgazdálkodási célprogram

A legkisebb bevihető terület 1 ha nádas művelési ágban nyilvántartott tulajdon, vagy bérlet. A nád aratását december 15-

e és február 15-e között lehet folytatni, annak 20 százalékát mozaikosan minden évben meghagyva. Kikötés, hogy ezt csak fagyott talajon, vagy jégben kell elvégezni, nem károsítva a vegetációt. A nád élettanának megfelelő tarlót kell hagyni a területen, biztosítva a következő évi vegetáció életfeltételeit. Ezért a tevékenységért 86,27 euro/ha (cca. 22 000 Ft) támogatásban részesülhet a termelő.

A célprogramcsoport elemeire a támogatási kérelmet a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalok területileg illetékes megyei kirendeltségén kell benyújtani. Ebben az évben a támogatási kérelem egyben kifizetési kérelemnek minősül, az ehhez szükséges formanyomtatványt ugyanott lehet beszerezni. A rendelet szerint az adott gazdálkodási év szeptember 1-én kezdődik és következő év augusztus 31-ig tart. A rendelet tervezet értelmében adódik, hogy ez a program nem utófinanszírozású, tehát az idén ősszel beadandó támogatási és egyben kifizetési kérelem a 2004. szeptember 1. – 2005. augusztus 31. közötti időszakokra vonatkozik. A következő évtől a támogatási kérelmeket március hónapban kell majd beadni (csak a még be nem vont területekre vonatkozóan), melyek bírálata őszig megtörténik, és támogatás esetén a kifizetési kérelmet szeptemberben lehet majd benyújtani. Ebben az évben csak az extenzív halastavak fenntartása és a nád-gazdálkodás célprogramok indulnak be, a másik három célprogramhoz csak 2005-ben lehet majd beadni támogatási kérelmet. A pályázatott területeket legalább ötéves időszakra kell felajánlani a célprogramok szerinti tevékenységre, ennél kisebb időtartamra nem. A jogosultsági feltételeket és a kötelezettségeket a területileg illetékes MVH évente fogja ellenőrizni.

Mivel a pályázatok beadását határidőhöz kötik, az elbírálás nem folyamatos lesz hanem rangsorolni, pontozni fogják azokat. Az MVH közleményben fogja kiadni azt a pontrendszert melynek alapján ezt el fogják végezni. Egyes részleteit a bírálati szempontoknak már megismerhettük és a legfontosabb kritérium, mely előnyt jelent a támogatásért folyamodónak a korábbi részvétel a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programban. Mivel a hazai tógazdaságok több mint kilencven százaléka részt vett ebben, jó eséllyel pályázhatnak tagjaink ezekre a célprogramokra is. További előnyt fog jelenteni a helybenlakás, a térség mezőgazdasági jellege, a bevitt területek minél nagyobb aránya. A 2005-ben induló három célprogram a pontozás szerint kívánatosabb, mint az extenzív halastavak és nád-gazdálkodás célprogramok, de mivel ez előbbieket idén nem indulnak a tógazdák-nak, ilyen versenytársuk nem lesz a támogatásokra. A pontrendszer részleteit nem tudjuk ismertetni, annak véglegessé tétel-

le még folyamatban van. Lényeges szempont azonban az, hogy az egyes kérelmek versenyztetése célprogramcsoporton belül történik, tehát a vizes élőhelyek célprogramra beadott kérelmek csak egymás között versenyztetethetők. A határidők elmulasztása minden esetben jogvesztő lesz, késedelem esetén a támogatottat az adott évre a programból kizárják.

Az elnyert támogatások kifizetésére, annak időpontjára nincs információnk, a rendelet szerint annak módjára az MVH hoz külön határozatot.

A tájértekezleteket (Szajol, szeptember 22., és Réti-major, szeptember 24.) dr. Orosz Sándor, a szövetség igazgatója nyitotta meg, majd ezután Bardócz Tamás és Tölg László ismertette a létező és leendő pályázati felhívásokat. Ezek után több részletbe menő kérdés is megfogalmazódott a tagság részéről. Kérdéses lehet a Nemzeti Parkok Igazgatóságainak szerepe az elbírálás és az ellenőrzés során, hiszen 2005. január 1-től hatósági jogosítványaik megszűnnek. A legnagyobb probléma azonban az ingatlan nyilvántartásokban és a vízjogi engedélyekben szereplő területadatokból ered, különösen azért mert a valós helyzetet egyik adatbázis sem mutatja meg. A két tanácskozáson kiderült, hogy kétféle helyzet adódhat, hol a vízjogi engedélyekben szerepel nagyobb területadat, hol pedig a tulajdoni lapokon. Mindezek mellett olyan tógazdaságok is vannak, ahol magában a műszaki létesítményben, a tó medrében külön alrészletként szerepel nádas. Gazdálkodási szempontból és technológiai értelemben is ezek a nádasok azonban a halastó szerves részét képezik. A jövőbeni ellenőrzésekkor problémát jelenthet az, hogy az ilyen vegetációk területe láthatóan évről évre változik. Nyilvánvalóan a gazdálkodó nem tehető felelőssé tőle független okok miatt bekövetkező ökológiai változásokért. Ezt elkerülendő, a szövetség eljár annak érdekében, hogy a halastónak a műszaki létesítményeken, vagy a természetes határvonalakon belüli teljes területet tekintsék.

A tanácskozásokon a fentiek mellett egy másik fontos finanszírozási rendszer-ről kapott tájékoztatást a tagság. Bardócz Tamás részletes előadásából képet kaptak az AVOP, a HOPE és az NVT egyéb programjairól, elsősorban a beruházási támogatásokról, pályázatásokról és majdani elszámolásokról. Ezekről a tagságnak a nagy terjedelemeire való tekintettel további részletes tájékoztatást fogunk adni.

A tájértekezletek „A magyar halászat az Európai Unióban: szakmai tanácskozás és információs program” keretében valósultak meg, és azokat a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programja támogatta.

Tölg László

A spanyolok szeretik a halat

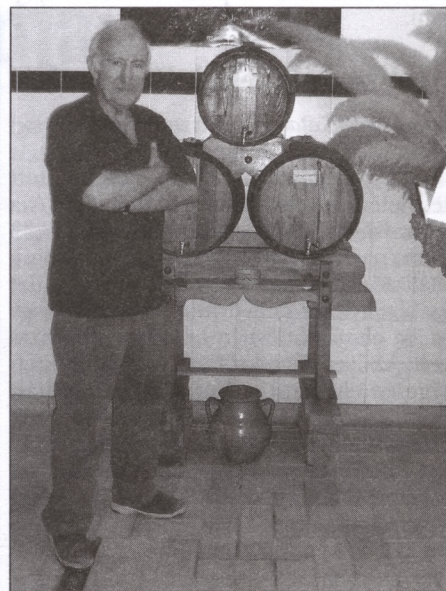
A Haltermelők Országos Szövetsége horgász tagozata három szakmai programon vett részt azon a spanyolországi úton, amelyet szeptember 11.-18.-a között szerveztek. A szakmai programok mellett jutott idő arra is, hogy Katalónia gazdag történelmi, kulturális hagyományait megismerjék. Hogy a spanyolok szeretik a halat, ez szinte mindenki számára ismert. A csaknem 40 milliós ország ősei szoros barátságban éltek a tengerrel, az óceánnal. Hajózó nép volt a spanyol és az ma is. Nem csoda hát, hogy a tenger, az óceán „gyümölcseit” szívesen fogyasztják, mindenféle formában.

L' Escala egy kis falu a tenger partján, s leginkább arról híres az útikönyvek szerint, hogy a falutól közvetlenül északra terül el Empúries, ahol zömmel hellén romokat tekinthet meg a látogató. L' Escalában viszont egy olyan halüzemet látogattunk meg, ahol az ingyencsek számára készítik a magyarok körében ringli néven ismert halat. A sózott haltermékek körébe tartozó étel – ezek az Ankovics-féle termékek – olíva olajban szálkás és szálkamentes formában fogyasztható. Spanyolországban évente 400–450 tonnát gyártanak ebből a termékből, s ez el is fogy, hiszen nem jut exportra. Ez a hal a szardella, amely az édes vízi halak között is csupán a gyomhal elnevezésre aspirálhatna.

A tulajdonos, *Martin Callol Pascual* szerint csak azért számítják 1847 óta az üzem létezését, mert ekkortól adófizető a cég. Már évtizedekkel korábban is foglalkoztak ezen a helyen halfeldolgozással. A kis falu életét a tenger közelsége határozta meg, vagyis sok halász család élt a halfogásból, árusításból, feldolgozásból. Érdekesség még, hogy a jelenlegi tulajdonos az ötödik generáció, mondhatni tehát, hogy apáról

fiúra szállt az üzem vezetése. Mára már takaros „kis” feldolgozóvá fejlesztették, hiszen 17–20 ember keresi itt a kenyerét. A korszerű, az uniós elvárásoknak minden szempontból megfelelő feldolgozó – bár magát a feldolgozást, vagyis a technológiai sor elejét nem láthattunk – évente 80–100 tonna szardellát dolgozik fel. Ebből a tengeri gyomhalból igen nagy haszonnal állítják elő a sós halat, a magyaroknak ringli néven ismert terméket. Ez a cég uralja az Ankovics-féle termékek spanyol piacának 25–30 százalékát. A technológiáról Martin úr elárulta, hogy a halat egy állandó vevőtől veszik (kilóját 4,40 euróért). Az első lépés az, hogy a halat lefejezik, s egy 30–50 kilogrammos ládában helyezik el. Mégpedig úgy, hogy a láda aljára só kerül, azután jön egy sornyi szardella, majd ismét só, és így tovább, amíg a láda meg nem telik. A tetejét természetesen só borítja. A ládákban – az időjárástól függően – 3–5 hónapig „érlelik” a szardellát (nyáron elég a 3 hónap, ősszel 4–5 hónap is szükséges az éréshez).

A csomagolást már kézi erővel asszonyok végzik, ami abból áll, hogy az érett halszele-

Martin Callol Pascual

teket különböző méretű üvegekbe helyezik el. Egy-egy üveget alaposan megtömnek, amelyre azután olíva olajat öntenek. A boltokban már üvegbe és fémdobozba zárva olíva olajban kapja kézhez a vevő az ingyenc falatokat. A ringlit kétféle módon készítik el: szálkásan és szálkamentesen. Igazi csemege ez a spanyoloknak, idehaza leginkább sörkorcsolyaként futhatna be nagy karriert.

Dr. Csoma Antal, a Körösi Halászati Szövetkezet elnöke szerint is korszerű üzemet láthattunk. Már amennyit, ugyanis csak az ablakon keresztül nyerhettünk némi „betekintést” a csomagolás technológiájába. A kisüzemi jelleg dominált, vagyis nem nagy mennyiség feldolgozása a cél. A körösi halfeldolgozóban – amelynek átadásáról a Magyar Mezőgazdaság 36. számában olvashattunk – 150–200 vagon halat tudnak feldolgozni, itt csupán 8–10 vagonról van szó. Az elnök azt is megfigyelte, hogy a kiszereles igen változatos: a sós szardella gyűrűket a 4 dekás kisüvegtől a kilós kiszerelesig veheti a vevő. A halszeletek ugyancsak többféle, gázos kiszerelesű csomagban kaphatók. Ezek a csomagolások már idehaza is elterjedtek, bár még nem olyan változatos súlyokban, mint itt a spanyoloknál, vagy éppen az EU-ban. Ami pedig a szardellát illeti, Csoma Antal úgy véli, hogy idehaza a raszbórával is ki lehetne próbálni az Ankovics-féle technológiát. Persze, az is tény, hogy a magyar halfogyasztási szokások lényegesen különböznek a spanyolétól, ahol a hazai egy főre jutó fogyasztás öt-hatszorosa eszik, leginkább tengeri halból. Az édesvízi halat nem szeretik, elsősorban a szálkássága miatt. Az itthon fő halként számító pontyot Spanyolországban nem lehetne eladni. Versenyképes csakis a

A rák is kedvelt étel

pisztráng, vagy a ragadozóhal lehet a spanyol piacon. De a halászléről senki sem mondott le az út alatt sem...

Az üzemben nem csak szardellát, hanem bonitót is feldolgoznak. A ringlin kívül halkrémet is gyártanak. Martin úr a jövővel kapcsolatosan nem túl derűlátó. Egyre kevesebb az alapanyag, és egyre nehezebb beszerezni a minőségi árut. Ennek az az oka, hogy jó másfél évtizeddel ezelőtt mindent kifogtak a tengerből, óceánból, amit csak lehetett, mára viszont már nincs is utánpótlás. Hat éve ugyan korlátozzák a szardella fogását is, évente két hónapon át tilos a tengerből kifogni ezt a halfajt, de egyre kevesebb a kifogható zsákmány. Halászni igazán június és szeptember között szokták. Az üzemek hazai konkurenciái is akadnak, hiszen összesen öt ilyen cég működik Spanyolországban. A L' Escala-i cégnél egyelőre tisztességes a megélhetés, hiszen az árbevétel 8–10 százaléka a tiszta nyereség. Ilyen haszonnal az itthoni cégek is elégedettek lennének.

Az utazás során Barcelonában sor került egy olyan halpiac meglátogatására is, ahol csupán 10–20 százalékot képvisel az édesvízi hal, a többi tengeri. Az édesvízi halak Spanyolország középvídkéről és Katalóniából származnak, és a kereskedőknek értékesítik. A halpiacot a polgármesteri hivatal irányítja. A piac az 1970-es években épült, ma már olyan nagy a piaca az igény, hogy a menet közben megnövelt területet is (90 ha) kinőték.

Kétféle ütemezésben szállítják be a halakat a piacra: naponta és hetente. A megfogott halakat 8 cég árusítja, akik havonta jelentős „bérleti díjat” fizetnek, ami a piac fenntartását biztosítja. A 80 árusítóhelyen 54 cég szolgálja ki a naponta idejövő 2000 vevőt. Naponta 400 tonna halat értékesítenek itt a Mercabarnán (ez a cég neve), így évente 100 ezer tonna a halforgalmuk. A piacon szigorúan ellenőrzik a beérkező halfajokat, mind a mérgező voltak, mind a fogáskorlátozásuk alapján. Az eladók minden nap kötelesek bejelenteni az eladott halfajok mennyiségét és az eladási árat. Ez szolgál a statisztikai kimutatásuk alapjául. Az el nem kelt árut konténerekbe gyűjtik, majd halliszt gyártására, illetve komposztálásra használják fel.

Radóczy János, a Szabolcsi Halászati Kft. ügyvezető igazgatója a piac megtekintése után arra hívta fel a figyelmet, hogy a spanyoloknál is növekedni fog a közeljövőben az édesvízi haltermelés. Az intenzív akvakultúrában előállított halmennyiség növekedése előbb-utóbb a magyar haltermelésre is kihatással lesz, hiszen az a fizetőképes vásárlóerő, amely a lazacot is képes kifizetni, az a hazai termelésű halat már nem veszi meg. Ez pedig rontja a ponty piaci pozícióját, pedig a hazai termelésű hal megbízható, jó minőségű, kiváló termék. Akik pedig az import halat veszik, nem gondolkodnak el azon, hogy milyen körülmények, tartástechnológia közepette nevelték fel például a már említett lazacot, vagy pisztrángot, s milyen oltóanyagot használtak annak érdekében, hogy

Josep Llauredó Albiol

A blanesi halászhikító

a betegségek ne lépjenek fel az intenzív kultúrában. Az intenzíven, tápon nevelt hal íze egyforma, éppen ezért fontos, hogy a magyar vevőt is tájékoztassuk erről a kérdéssről. A magyar halászsoknak pedig fel kell készülniük az ilyenfajta piaci kihívásokra is, ami azt jelenti az ügyvezető igazgató olvasatában, hogy a magyar ember egyen magyar halat, hiszen a spanyol is a spanyol halászsok termékeit veszik.

A szakmai utazás résztvevői Blanesban is jártak, ahol egy haltőzsdét is megtekinthettek. A tőzsde elnöke, Josep Llauredó Albiol arról tájékoztatt, hogy a piacra beszállító cégek egy része naponta, más része 4–5 naponta szállít be halat, így árverést minden nap kétszer (reggel és délután) tartanak, de csak a viszonteladói kör részére. Az árut behozó hajók 5 társaság kezében vannak. Egy részük mélyebb vizek, más részük felszíni vizek halászatára alkalmas.

A piac az 1400-as évek óta működik szövetkezeti formában, melyet a halászsok tartanak fenn, akik összes bevételük 3%-át fordít

ják a szövetkezet működtetésére. A halászsoknak érdeke a szövetkezetben tagnak lenni, mivel a fizetési határidő és a biztos értékesítés mellett sok pályázati lehetőséget is kihasználhatnak. A behozott halakat különböző árakon értékesítik, de van egy minimális ár (0,34 euro) mely alatt semmiféle halat nem lehet eladni. A napi árakat központilag határozzák meg, lévén hogy további 30 ilyen tőzsde működik még Spanyolországban.

A beérkező halak fajtájáról és mennyiségéről állandó információval rendelkeznek, mivel azokat azonnal számítógépen feldolgozzák. A beérkező hajó rakományáról tételes számlát (tartalma: hajó kód, halfaj, mennyiség, egység súly, ár, adó) állítanak ki. A tőzsdék működtetésével a fekete piac léte szinte kizárt. A blanesi tőzsde forgalma évente 2,5 millió kg hal, amely között mindenfélét találhatnak a vevők.

A Földközi tenger esetében egyelőre nincs fogáskorlátozás, a kifogható mennyiségre csak akkor szabnak ki korlátozást (dobozszám alapján), ha egy adott halfajból túl sok jön be egyszerre. A behozott halrakomány nyitott dobozokban, jégágyon fut a szalagon, az árverésen átesett tételekre a gépített rendszer egy ellenőrző szelvényt nyomtat, ami a tételek azonosítására szolgál.

Szilágyi István, a tagozat elnöke az úti tapasztalatokról szólva elmondta, hogy az ilyen jellegű szakmai kirándulásokra nagy szükség van a jövőben is. Elsősorban azért, mert erősíti a tagozat tagjai közötti kapcsolatot, barátságot, ugyanakkor igen sok szakmai újdonságot is megismerhetnek. A magyar halászság túl kicsi ahhoz, hogy az európai piacon erős szereplő legyen. Az összetartás létrejöttét ezek a szakmai kirándulások is elősegítik. Jó lenne, ha nem csak tagozati, hanem szövetségi szinten is beszélhetnénk erről a kérdéssről...

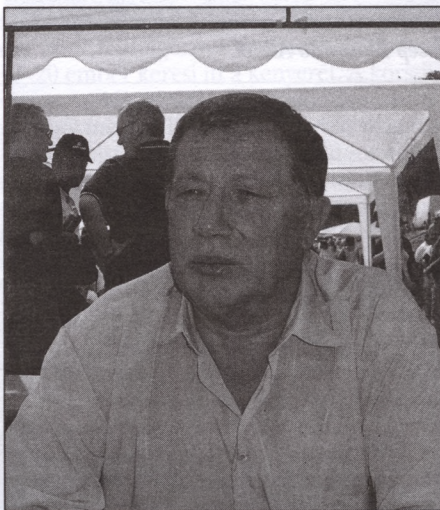
Kép és szöveg:
Hajtun György

Tisza-parti halászlé-randevú

Ha szeptember első szombatja, akkor Szeged. Így is beharangozhatnánk a Nemzetközi Tiszai Halfesztivált, amelyet nyolcadik alkalommal rendeztek meg. Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezető igazgatója, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa elnöke kezdettől támogatja a rendezvényt. Az idei fesztiválon 89 halételt készítettek, amelyek valójában nem is versengtek egymással. A Tisza-parti emberek kellően bölcsek ahhoz, hogy a verseny címszó alatt ne ugrasszák egymásnak a halfőzőket, hiszen itt is érvényes a mondás, miszerint mindenkinek a maga főzje a legfinomabb.

Itt nem is folyik valódi verseny, mondja az ügyvezető. A díjakat annak megfelelően adják át, hogy ki-ki hányadik alkalommal vesz részt a rendezvényen. Az első alkalommal a vasbogrács jár a főzőnek, míg a nyolcadik alkalommal az örökös halfőző mesteri címet nyeri el. Szóval ez úgy verseny, hogy ez halfesztivál, és egyre inkább az a jellemző, hogy egy-egy főző 30–40 embernek készít halételt, amit azután jóízűen el is fogyasztanak.

Amikor megemlítem, hogy kettős minőségben van jelen a fesztiválon az igazgató, akkor pontosít: tulajdonképpen most már hármas tisztet is magáénak tudhat, hiszen az igazgatói, az elnöki poszton kívül a szegedi Rotari Club, vagyis jótékonyági társaság tagjaként is fogadja a cég sátrában a vendégeket. A lényeg azonban az, hogy minél többen eljőjenek, és megköstöljék a halat, továbbá megszeressék és megismerjék, hányféle módon lehet elkészíteni. A fesztivál három napos, pénteken délután kezdődött és vasárnap estig tart, míg a szombati program fő attrakciója a halfőzés. Esténként utcából és tűzijáték szórakoztatja a nagyérdeműt, elég nagy show műsort rendeznek a halété-

Dr. Dávid Imre polgármester

leknek. Jó marketing fogás is ez a hal reklámozásához, tette hozzá az igazgató.

A marketing tevékenység egyébként is fontos témakör a halászok életében. Éppen a tatai országos halfőző versenyt megelőzően tartott elnökségi ülésen is ér-

tékelték a szövetség marketing munkáját, ahol az is elhangzott, hogy bizony nem elegendő a pénz a szövetség 1999-ben indított közösségi marketing programjának végrehajtásához. Más vélemény szerint viszont sok is az erre fordított pénz, mert ezek a halfőző versenyek a cseh halat propagálják, és nem segítik a magyar hal értékesítésének növelését. (Ennek hogyanjára nem derült fény...) Az elnök szerint sem elegendő a forrás, hiszen a központosított

Kecskeiméti Ferenc

összeg kevés a helyi halfőző versenyek, fesztiválok támogatásához. Az viszont megoldható, hogy a versenyeknek egységes reklámarculatokat adjon a szövetség, vagyis mindenhol jelenjen meg az „Egyen halat, finom falat, ponty erre gondoltam” lógó. Erre azért volna szükség, hogy az emberek emlékezetébe beivódjék, hogy ahol ez a szlogen megjelenik, ott jó minőségű halat kap a vendég. A szövetség tagvállalatai úgy szervezik a helyi halrendezvényeket, hogy a közös marketing tevékenységhez is hozzájáruljanak. Szegeden természetesen olvasható volt a szlogen, s a három nap alatt a szegedi fesztiválon megfordult 40–50 ezer ember megismerkedhetett a jelmonddal, mégpedig halételek formájában is. S hozzá kell tenni, hogy az ilyen eseményeken hazai halat főznek és fogyasztanak az emberek, mivel egy-egy helyi termelő(k) szponzorálják a főzőket, mégpedig saját termelésű hallal. Szegeden a Szegedfish biztosította a mintegy 10 tonna halat. Ennek egy részét megfőzték a Tisza partján, egy részét a halászcárdákban készítettek el, amit el is adtak halászlé és más halétel formájában. Az elnök nem hisz abban, hogy

egy ilyen fesztiválon azt kell kiírni, hogy egyen a résztvevő magyar halat.

Ez a fesztivál ugyan a nyolcadik sorszámot kapta, de először rendezték úgy, hogy Magyarország az Európai Unió tagja. Az elnök szerint ezek a rendezvények a jövőben sem maradnak el, mégpedig több okból. Egyrészt a környező települések vezetői is szorgalmazzák megrendezését, mivel ez jó alkalom arra, hogy találkozzanak a város, a falu lakosságával. Az ilyen jellegű közös rendezvények elmaradtak a rendszerváltás után, hiszen nincsenek már május elsejei felvonulások. Helyette vannak a falunapok, amelyeken a kitüntetések, megemlékezéseket, évfordulókat tartják meg. És vannak halfőző versenyek is, amelyeken nagy számban jelennek meg a baráti és családi társaságok. Az mondható tehát, hogy a jövőben is lesznek a falu, a város egész közösségét megmozgató rendezvények.

Az egyébként országos gondot jelent, hogy a kisebb településeken nem rendszeres a halellátás. Ezt a helyzetet elsősorban a termelők tudják megváltoztatni, amelyhez viszont más hozzáállás szükséges. Kezdetben nagy türelemre van szükség, hiszen az első megjelenéskor egy-egy településen bizony nem lesz nagy üzlet halat árulni. De ha rendszeressé tesszük a megjelenést a helyi piacon, s ne adj Isten, találunk egy kereskedőt, aki összeírja, hogy mennyi halra van szükség, akkor előbb utóbb jelentős értékesítéssel számolhatunk. Az elnök úgy gondolja, hogy ez egy nagy felvevő piaca lehet a magyar halnak, mivel a nagy bevásárló központok egyelőre nem „érnek el” a kisebb településekre. S amíg a vidék lakossága nem jut rendszeresen a halhúshoz, addig az országos fogyasztás sem növelhető jelentősen. Ez a kérdés egyébként nem függ össze a termelői csoportok létrehozatalával. Erről az elnöknek az a véleménye, hogy egy nagy csoportot nem bír el a magyar halászat, több kisebb termelői csoport létrehozatalának van realitása.

Ferenczi Dezső a fesztivál főszervezője egy kicsit fáradt volt ugyan, de a kedve töretlen maradt. Nincs megállás a rendezésben sem, már csak azért sem, mert hatalmas a várakozás a fesztivállal kapcsolatban. Az idén csaknem száz kis bográcsban főtt a halászlé, emellett a 6 ezer adagos óriás bogrács alatt is égett a gáz. S hogy ne legyen kevés az étel, ezért egy kétezer adagos bográcsot is megtöltöttek. Két ilyen nagy bográcsban sehol a világon nem főznek halászlét, csak itt Szegeden. A szervezőnek az a legnagyobb öröm, hogy több tízezer ember megfordul a városban a három nap alatt. Egyre több a halat kedvelő látogató, akik jobban odafigyelnek az egészséges táplálkozásra. A hal egészséges étel, s mindig is fontos szerepet kapott a magyar konyhaművészetben. Ezt azért is mondhatta Ferenczi Dezső, mert civilben szakács, a szegedi Roosevelti téri halászcserda vezetője. Az idén is több örökös halfőző érdemrendet adtak át a főzőknek.

Az idén is megtelt halászlével az óriásbogrács

Kecskeméti Ferenc tanári végzettséggel a Philips Magyarország Kft. déli régióját vezeti. De nem csak ezt: a szegedi Rotari Club soros elnöki posztját is betölti. Alapító tagja a karitatív szervezetnek, amelynek tagjai a társadalom szegényebb, elesettebb tagjain segít a maga erejéből. Természetesen csak olyan emberek jönnek ide, akik megtehetik azt, hogy segítenek és nem várnak érte semmit. Szegeden fél száz tagja van a klubnak, amely a II. világháború előtt is létezett már ebben a városban. Az újjáalakulás tíz éve történt. Ebbe a klubba nem lehet belépni, ide ajánlani kell a tagságra pályázót. A jelölőbizottság felkéri a jelöltet egy 20 perces előadás megtartására, s ennek alapján döntenek a felvételéről. A karitatív tevékenységet nem kell tervezniük, az élet hozza a lehetőségeket. Például a délszláv háború alatt segítették a bosnyák menekülteket ruházzal, élelmiszerral. De segítettek drága műtét elvégzésében és még sorolhatnánk. A klub egyébként minden alkalmat megragad ahhoz, hogy „pénzt csináljanak”. A fesztiválon például egy előkét (partedlit) árultak, no nem pénzért, hanem kinek-kinek a jó érzésére bízva, mennyit hajlandó egy ilyen áruért fizetni. Ilyenkor a klubtagok is beállnak a vevők soraiba... Az összegyűlt pénzt természetesen jótékonyági célokra fordítják.

Dr. Dávid Imre, Gyomaendrőd polgármestere is feltűnt a tömegben. Nem azért, mert a Tiszát kedveli, ebben ragaszkodik a Körösökhöz, hanem mert kíváncsi volt a szegedi forgatagra. Egy ekkora rendezvényről nem tudnak konkurálni, de tapasztalatokat szerezni igen. Gyomaendrődön évről évre augusztus 20-án rendezik meg a halfőző versenyt, és tavasszal, május elsején a nemzetközivé nőtt sajtó és túrófesztivált. Az gyomai halas rendezvény méreteiben lényegesen kisebb a Szegedinél. A polgármestert régi barátai munkakapcsolat fűzi Sztanó Jánoshoz és Lódi Györgyöz, az

igazgató helyetteséhez, hiszen együtt dolgoztak még a Békés megyei Allami Gazdaságban. A látogatás tehát kölcsönös, Sztanó Jánosék is megjelennek a gyomai rendezvényeken. A polgármester viszont már a jövőbe tekint, s ezzel kapcsolatos a megjegyzése, amikor a gyomai halfőző versenyről is szól. Véleménye szerint a kisváros lakosait jobban be kell vonni a rendezvénybe, ezért a családok számára hirdetik meg a halfőzést. Nem a versenyen lenne a hangsúly, bár azt a 30–40 profi főzőt sem szeretnék elveszíteni, akik az országot járva ínycsik ételeket készítenek a halakból. Ez ugyanis rangot ad az eseménynek.

H. Gy.

Partner kerestetik

A Sport 1 és a Hálózat televízióban – a Star Leich Bt. – havi rendszerességgel, főműsor időben készít és sugároz horgászattal kapcsolatos magazinműsort. A Sport 1 csatornán a műsor címe a Horgászsport magazin, melynek időtartama 25 perc. A sugárzás időpontja minden hónap első csütörtök, 18–20 óra közötti műsorsávban. Egy hónapon belül háromszor ismétlik az adást. A Hálózat televízióban a műsor címe: Hazán belül, turistáik és horgászmagazin. Az időtartam itt is 25 perc, s minden hónap második csütörtökjén 17 óra 30 perckor adják. Egy héten belül háromszor ismétlik az adást.

Mindkét műsorban mód nyílik a saját horgászvíz 3–4 percnyi bemutatására, s minden vízről elkészítenek egy 20 másodperces reklámfilmlet. Az elkészítés és sugárzási díj 180 000 Ft+áfa. A kontakt személy Balázs Piroska szerkesztő (06/30/9902-853) és Fülöp László (06/30/9499-281).

Kár, kár, vidrakár

(Folytatás az 1. oldalról)

fokozottan védett állatfajok egyedei által okozott károk kérdésköre.

1. A védett- és fokozottan védett állatfajok egyedei okozta esetleges károk nem feltétlenül kártérítés során „egyenlíthetők” ki, hanem, sokkal inkább a különféle agrár-környezetvédelmi és természetvédelmi támogatási rendszerek révén. Ehhez viszont az szükséges, hogy ezek a támogatási rendszerek (pályázatok, hitelek stb.) ne csak Interneten keresztül, hanem más formában is hozzáférhetőek, valamint közérthetőek legyenek.

2. Ugyanakkor, mindaddig, amíg hazánkban is általánosan elfogadottá válnak a fentebb említett támogatási rendszerek, elengedhetetlen, hogy a védett- és fokozottan védett állatfajok egyedei okozta esetleges károk rendezésére az érintett tárcák a maguk kialakult pályázati-rendszerén belül alapot hozzanak létre ezen problémák kezelésére (lásd a 2004-es „Zöld Forrás” pályázatot nyári lúd és daru esetében).

3. Ahhoz viszont, hogy az észlelt károkozásokat hitelesen felmérhessük, elengedhetetlen, hogy megállapítsuk azokat a kárfelmérési-módszereket, amelyek képesek a károk valós nagyságát meghatározni. Jelen fórum résztvevői kezdeményezik, hogy a vidra által okozott esetleges halgazdasági károk felmérésének-módszertanát, annak részletes kidolgozását a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium szakmailag és anyagilag is támogassa.

4. Kezdeményezzük továbbá, hogy mindaddig, amíg a módszertan nem ölt végleges formát, valamint annak alkalmazási feltételei nem tisztázódnak, a felmerülő vidrakár-esetekre a fentebb említett „Zöld Forrás” pályázat keretén belül egy olyan támogatást tegyen lehetővé a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2005-ben, ami az illetén problémák megoldását pályázati úton segíthetné.

5. Megállapítjuk, hogy elsősorban a gazdálkodók és a természetvédelem közötti összhang megteremtése a cél, ami azonban csak úgy valósulhat meg, ha a gazdák

részéről felvetődött problémákat az érintett hatóságok megértik és igyekeznek tenni azok elhárítása/megoldása érdekében. Egyben fontos az is, hogy a gazdákban tudatosodjon: nekik is vannak kötelezettségeik és minden felmerülő nehézséget csak és kizárólag a természetvédelem nem oldhat meg. Kezdeményezzük, hogy az egymás iránti jobb megértés érdekében rendszeres párbeszédre kerüljön sor (mind az érintett tárcák, mind társadalmi szervezetek rendezésében), amelyek során mindazokat a témákat érintenénk – Natura 2000, Víz Keretirányelv stb. –, amelyek előírásai és bevezetésük következményei ma még nem kellőképpen ismertek.

Csatlakozó szervezetek:

- Alapítvány a Vidrákért,
- Egyetemes Létezés Természetvédelmi Egyesület Klub,
- Felső-Tisza Alapítvány,
- Haltermelő Országos Szövetsége és Termék Tanácsa,
- Halászati és Öntözési Kutatóintézet,
- Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar,
- Szent István Egyetem Vadbiológiai Tanszék.

H. Gy.

Fiatal és középkorú ingyencek a fő halfogyasztók

A hal évek óta a lakosság többsége által kedvelt élelmiszerek közé tartozik. A felnőtt lakosság közel kétharmada szívesen eszik halat. Fogyasztásának gyakorisága azonban alig változik. Ahogyan az 1980-as évtized utolsó évében egy magyar átlagosan két és fél hetenként evett halat, úgy most is. Többek közt ezt állapítják meg a GfK Piackutató Intézet tizenöt éve rendszeresen végzett felmérései a felnőtt népességet reprezentáló 1000 fő személyes megkérdezése révén az étkezési szokásokról.

Ha azonban a lakosság egyes csoportjait nézzük, akkor már tapasztalhatók eltérések a hal kedveltségénél. Például több férfi szereti a halat mint nő.

A legutóbbi, 2003. évi felmérés adatai szerint továbbra is a magasabb iskolai végzettségűek között legnagyobb a halkedvelők aránya. Ez érvényes a fogyasztás gyakoriságára is.

Jövedelem szerint a magasabb bevétellel rendelkező háztartásokban élők az átlaghoz képest nagyobb arányban kedvelik a halat, és gyakrabban is fogyasztják.

Településnagyság szempontjából a korábbi kiegyenlítettebb helyzetet felváltotta néhány különbség. A kis falvak lakóihoz képest a nagyobb vidéki városokban, s főleg Budapestén szívesebben is, gyakrabban is eszik a halat.

Érdekes, hogy néhány évvel ezelőtt az egészséges táplálkozásra törekvők körében a hal híveinek aránya nem volt magasabb, mint azoknál, akik azt eszik, amihez éppen kedvük van. Most viszont újra jobban érté-

kelik a halat az egészséges táplálkozásra törekvők. Ugyanis 69 százalékuk jó szívvel látja asztalán a halat.

A halevesi szokásoknál a főzni tudás korábban nem játszott lényeges szerepet, most azonban igen. Akik szeretnek főzni, sokkal szívesebben eszik a halat, mint akik nem szeretnek vagy akik nem tudnak. A fogyasztás gyakoriságában viszont már kevésbé számít a hozzáállás a főzéshez.

Hal fogyasztásának heti átlagos gyakorisága, településnagyság szerint. A válaszadók százalékában.

Településnagyság	1989	1997	2003
Országos átlag	0,4	0,5	0,4
2000 lakosnál kevesebb	0,3	0,5	0,3
2001–5000 lakos	0,4	0,4	0,3
5001–20 000 lakos	0,4	0,5	0,4
20 001–50 000 lakos	0,4	0,5	0,3
50 001–1 millió lakos	0,4	0,5	0,5
Budapest	0,4	0,7	0,7

Forrás: GfK Piackutató Intézet

Az egyes fogyasztói típusok közül azonban az ingyencek és modernnek rendkívül pozitívan viszonyulnak a halhoz.

A halfogyasztás gyakorisága szempontból kiemelkednek az átlagból az ingyencek, akik átlagosan hetenként esznek halat. Ráadásul a fogyasztói szokások szempontjából legigényesebb, újdonságokra legfogékonyabb „inyenc” csoport érzékeltetően erősödik. Tagjai változatosan étkeznek. Szembetűnik náluk a különleges húsok fogyasztása. Szeretnek vendéglőbe járni, rokonszenves számukra a nemzetközi konyha. Felülreprezentáltak közöttük a férfiak, magasan képzettek, nagy jövedelműek, fiatalok és középkorúak. Értékrendjükben figyelemre méltó, hogy kedvelik a társaságot, nyitottak az újdonságokra, – és hedonisták. Mindez vásárlásaiknál az alacsonyabb árérzékenységen tükröződik, az impulzusokra való fogékonyságukban, és a kényelmes vásárlás iránti igényükben.

Az adatok a GfK „Étkezési szokások” című tanulmányából származnak. A kutatás az élelmiszerek kedveltsége és fogyasztásának gyakorisága mellett többek között a főzés, egészséges táplálkozás és általában az étkezés fő trendjeit tárja fel – 1989 óta rendszeresen.

A felmérést a GfK Piackutató Intézet végezte, Magyarország vezető piackutató vállalata.